

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ו' אדר תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה לז.
דף היומי בהלכה: מסעיף ל' עד סעיף ל"ב. | לוח יומי מקוצר: עמוד 164 סימן ש"א.
מוסר: מתחילת פרק א' עד "וגם עוד".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג משנה יג' סייג לחכמה שתיקה' עד משנה טז' וכל הרוצה'.

הדף היומי בהלכה

האם מותר ללבוש בגד בצורת 'מרזב' ברשות הרבים?

הגמרא מכנה צורת לבישה זו בשם 'מרזב', משום שבהיות הבגד מקופל, נוצר בו 'בית קיבול' כעין מרזב, ומשיבה הגמרא - שהדבר מותר רק כאשר הדבר נעשה לשם יופי הלבישה, אך אם הדבר נעשה כדי למנוע לכלוך מהבגד, או כדי ששולי הבגד לא יפריעו להליכה, אסור.
[שו"ע שא, לא, ומשנ"ב קטז-ק"ז; ביאורים ומוספים דרשו, 84]

הגמרא במסכת שבת דנה בשאלה - האם מותר ללכת עם בגד בשבת בצורה של 'מרזב'. ופירושו הראשונים, שהשאלה אמורה בנוגע למלאכת 'הוצאה', ופירוש השאלה הוא: לבישת בגד קבוע או מלבני, כטלית, כאשר כל חלקו התחתון אסוף כלפי מעלה ומונח על הכתפיים או אחוז בידי - האם נחשבת כ'דרך לבישה', ומותרת ברשות הרבים, או שנחשבת כטלטול הבגד.

הדף היומי בהלכה

מותר לקפל חלקה התחתון של החליפה ברשות הרבים?

השרוולים מחשיבה את לבישת הבגד ל'דרך לבישה'. ברם, אין להקל אלא בהגבהת חלק קטן מהבגד, אבל בהגבהת חלק ניכר מהבגד כלפי מעלה אין להקל, כיון שאין זו דרך לבישה; ולכן, לדוגמה, אין למשוך את החלק התחתון של חליפה ארוכה עד שיהיה מונח על הכתפיים.
[שו"ע שא, לא, ומשנ"ב ק"ז וק"ח; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 84]

כאמור, אסור לאסוף את שולי הטלית כלפי מעלה ברשות הרבים, ולהחזיקם על הכתפיים או בידיים, כאשר הדבר אינו נעשה לשם יופי הלבישה. אולם, בגד שיש בו שרוולים, כגון חליפה - מותר לאסוף את חלקו התחתון ולהחזיקו בידיים, וכדומה, אף כאשר הדבר נעשה במטרה שהבגד לא יתלכלך, ואינו מייפה את הלבישה. וטעם הדבר, משום שעצם לבישת הבגד באמצעות

הדף היומי בהלכה

מותר לצאת לרשות הרבים בשרוולים מקופלים?

הפוסקים אם כך הדין בכגד שיש ספק אם חייב בציצית. ג. מי שיש לו טלית קטן ארוכה מאד, ומקפל את שוליה לתוך מכנסיו, הרי זה כדרך לבישה, משום שזהו נוהג הלבישה של טלית קטן. ד. יש שהורה שההולך עם אבנט, יזהר שלא להחזיק את קצה האבנט בידו.
[ביה"ל שא, ל, ד"ה בטלית; ביאורים ומוספים דרשו, 83, 85 ו-86, בהרחבת המקורות]

בהקשר להלכות האמורות, דנים הפוסקים בנוגע לצורות לבישה של בגדים שונים, האם הן נחשבות כ'דרך לבישה', ומותרות בשבת ברשות הרבים: א. יש אומרים שאין ללכת בשבת ברשות הרבים עם שרוולים מקופלים, ויש מתירים. ב. טלית גדול וטלית קטן - חוטי הציצית שבהן נחשבים כנוי לבגד, ולכן מותר ללבושן ברשות הרבים; ואף בלילה, שהוא זמן פטור מציצית. ונחלקו

שנה אחת בפרשת זכור הצליח הבעל קורא להתעלם מרבי זאב איידלמן, אבל הוא לא ויתר, ומרן הגראי"ל שטיינמן, רבו של המנין, ניגש ופסק על פשרה

בשב"ק הוא שרוי בתענית דיבור... אי אפשר היה להתעלם ממנו, והוא גם לא יוותר, הרי זה דאורייתא. עד שהצליח וקראו אכן כפי דעתו. שנה אחת הצליח הבעל קורא להתעלם ממנו, אבל ר' זאב לא ויתר ומרן הגראי"ל שטיינמן, רבו של המנין, ניגש ופסק על פשרה, שאחרי מוסף ישארו כולם בבית הכנסת ויוציאו את הס"ת שוב ויקראו כמו שאומר ר' וועלוול. לשנה הבאה שוב, ולשנה שאחריה גם כן, לא היה אצלו מושג של ויתור בדברים הללו, ולא חשבונות מה יגידו לו אחרי מה שהיה בשנה שעברה. והמציאות הוכיחה שתמיד עלתה בידו קיום כל מצוה לפי מה שדקדק על עצמו, גם אם באופן לא טבעי.

(רבי ועלוול - דער איידלמן)

אחד ממתפללי מנין הוותיקין בכלל הלפרין, בו התפלל גם הגה"צ רבי זאב איידלמן זצ"ל סיפר: את המחזה הבא ראיתי במשך כמה שנים ברציפות: בשבת קודש פרשת זכור היה ר' וועלוול בדאגה גדולה במשך כל תפילת שחרית, וניגש לרמוז לבעל הקריאה רמזים וכו', כל זאת מחשש שמא לא ישמע קריאת התורה (דאורייתא!) לפי הדקדוקים שלו. כידוע, יש שני מנהגים בקריאת המילה 'זכר', יש מנהג לחזור שנית על כל הפסוק ויש מנהג לחזור רק על ארבע מילים, והוא הקפיד שיהיה דוקא פסוק בשלמותו, בעוד שבעל הקורא רצה לנהוג כפי שנהג החזו"א וכן דעת הגראי"ל שטיינמן, לחזור רק ארבע מילים. על זה היו דאגותיו. למעשה, ר' וועלוול היה עומד סמוך לבימה ומצווה בפסקנות: "נו, נו..." הרי

פניני הפרשה

"התקרבותי עוד כמה פסיעות ושוב הנהנתי לו בראשי: גוד ביי ראביי, והוא לא ענה. כבר כעסתי - למה הוא מתנהג כך? התקרבותי יותר, ואז הבנתי מדוע אינו עונה..."

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל מוספר על מפגש מעניין באמריקה בעיצומו של שלג כבד

שם, אצל אחשוורוש, מוזגים יין בכלי המקדש - ולא מתעלפים! על כך נגזרה הגזירה. 'אשר קרן'. הוא מה שאמר מרדכי לאסתר המלכה. 'ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו'. לא כפרו ישראל בהקב"ה, לא כפרו בתורה, אלא מה? - 'אשר קרהו', הקרירות - היא סיבת הגזירה האיומה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים... הוסיף רבי שלום וסיפר: הייתי באמריקה לפני כשתיים עשרה שנה, אולי יותר. ירד שם שלג כבד, נערם על הקרקע. חצי מטר גובה, שלג ממש. כמו שאני אומר לכם. שבוע שלם לא יצאתי מהבית, לא היתה דרך איך לצאת לרחוב. מי יכול ללכת עד הברכיים בשלג? כך שבוע שלם. אחרי שבוע יצאתי. כאשר התחלתי ללכת ראיתי מרחוק בן אדם. ראביי. אדם הנראה כמו ראביי. הוא היה חבוש כמו ראביי, בצילינדר. אתם יודעים מה זה צילינדר, כן? היו לו משקפיים על האף, אדם קצת נמוך... חשבתי לעצמי: באתי לאמריקה, ואולי עוד אצטרך לדרוש בבית הכנסת שלו, מי יודע. יכול להיות שהוא רב בבית כנסת אורטודוכסי. אז הקדמתי לו שלום בנוסח האמריקאי. אמרתי לו כבר ממרחק: גוד ביי ראביי, גוד ביי. הוא לא ענה. חשבתי לעצמי: איזה אדם זה? אני לא מכיר אותך, אתה לא מכיר אותי, אבל אני אומר לך שלום, מדוע שלא תענה לי? טוב, מה אפשר לדעת. אולי הוא גאותן? ושמה לא הבחין כל כך? התקרבותי עוד כמה פסיעות, ושוב נעניתי לו בראשי: גוד ביי ראביי. והוא לא ענה. כבר כעסתי, למה הוא מתנהג כך? וכי זו הנהגה של בן אדם? התקרבותי יותר, ואז הבנתי מדוע אינו עונה. הראביי היה מעשה ידי ילדים. הם עשו ראביי משלג, ראביי מקרח. ראביי משלג לא יכול לענות. הבנתם? זהו 'אשר קרן בדרך'. כאשר האדם הוא ראביי, אבל רב משלג, ראביי קפוא, אין לצפות ממנו לכולם...

(ע"פ 'להגיד')

אשר קרן בדרך (דברים כה ח)

שח הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל:

אספר לכם ספור, והוא ספור אמיתי ששמעתי מאדם גדול, שסיפר על תלמיד אחד של החפץ חיים: אותו תלמיד היה רב בעיירה, ויהי היום הוא נכנס לחדרו של החפץ חיים: שאל אותו החפץ חיים: "נו, מה נשמע בעיר שלך?". הוא הבין שהחפץ חיים לא שואל על רכישת לחם וחלב בעיר או קניית דבש וסוכר, אלא שאלתו מה נשמע ברוחניות. "מה נשמע בענין שבת?" - פירט החפץ חיים את שאלתו. "אוי וי, הספרים לא סוגרים את החנויות בערב שבת רק בלילה, ועוד בעיות בשמירת שבת". "נו, מה עשית בשביל זה?" "מה אני יכול לעשות? תושבי העיר לא שומעים, לא רוצים לשמוע. מה אני יכול לעשות?". "ומה נשמע עם טהרת המשפחה?" "אוי וי, גרוע, רע עד מאד". "נו, מה עשית בשביל זה?" "מה אני יכול לעשות? ממאנים לשמוע, לא רוצים להאזין". אמר לו החפץ חיים: "ומה אתה עושה בשביל חינוך הילדים?" "גרוע, מאד רע. הילדים נשלחים לבתי ספר של גויים, ואפילו בבתי ספר של יהודים מה כבר לומדים? מצב ביש. ומה אני יכול לעשות? לא שומעים, לא מעוניינים לשמוע". אמר לו החפץ חיים: "למען שבת לא יכולת לעשות, בשביל טהרת המשפחה לא היתה לך אפשרות לפעול, להעמדת החינוך לא היית מסוגל לעשות - אבל להתעלף יכולת! למה לא התעלפת?". שמעתם? פלאי פלאים! יהודים יושבים ורואים שממלאים יין במזרקי הקרבנות, והיכן בבית המשוקק של אחשוורוש! בסעודה של שיכורים שפלים!

כיצד היה ה'חזון איש' עולה במעלה רחוב גבעת רוקח התלול, וחידודי התורה שמרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א נוהג להשתעשע בהם עם נכדיו

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת מלכתא' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון שיראה אור השבוע אי"ה

לפטירת אביו רבי בנימין קובלסקי זצ"ל, הוא הגיע אליו בחלום וסיפר לו מה הכריע את כף המאזניים לזכותו בבית דין של מעלה, ובין השאר ידע לספר לו גם מי למד משניות לעילוי נשמתו לאחר פטירתו.

"נקרא גם על מה שסיפר הגאון רבי חיים שמואלביץ לתלמידו הגר"ח קמיל, על הרגע המכריע שבו הוא תולה תקופה של לימוד תורה במשך שבע שנים רצופות; נקרא גם על אותה שבת שבה הסבו עובדי מחלקת טיפול נמרץ בתל השומר והאזינו לדברי תורה מפי מרן הגר"ג איידלשטיין שליט"א; על האופן בו היה מרן ה'חזון איש' זצ"ל עולה במעלה רחוב גבעת רוקח התלול, ועל המסר שנתן למלווהו באמצע טיפוס על גרם מדרגות ארוך במיוחד.

"עוד נספר, כיצד ידע הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל מי גנב את רכושו של היהודי מחו"ל באמצע תפילת ראש השנה, ולפי מה קבע החזו"א את מידת היראת שמים של מחברי הספרים, שלפי זה קבע את מקומם בארון הספרים שלו. "גם מקומם של ימי הפורים הקרבים ובאים, לא נפקד. בגליון מובא לקט משובב של חידודי תורה שרבונו מרן הגר"ח קנייבסקי משתעשע בהם עם נכדיו, כגון: מהי המילה הקטנה ביותר בגימטריה, מהי המילה הגדולה ביתר במגילת אסתר, מהו הפסוק הקטן בתיבותיו בתנ"ך, מהי המשנה הקטנה בש"ס, ועוד ועוד; וגם: מבחנים מיוחדים שהיה מחבר לתלמידיו - שאלות בענייני מסכת מסוימת, שכל התשובות עליהן אינן מופיעות במסכת עצמה אלא באחרות...

"בגליון השבוע תוכלו להחכים גם במידע הלכתי חשוב לקראת ימי הפורים מפיו של הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א מבית שמש, מורה צדק בבית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א ובעל מח"ס 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', שקיבץ עבורנו צרור הלכות והוראות בנושאים שונים ידועים פחות, וביניהם: שמיעת מוזיקה ומתן ממתקים לילדים בתענית אסתר, קריאת המגילה עם הש"ץ, נתינת מחצית השקל עבור ילדים נשואים, מה יעשה מי שחלם באמצע הקריאה וחושש שאיבד כמה מילים, ועוד ועוד".

כמדי שבוע אנו מביאים אנו את השיחה השבועית עם עורך עלון 'לקראת שבת מלכתא' הרב משה הרמן, המספק לנו סקירה קצרה ותמציתית על התכנים המיוחדים שיראו אור השבוע בעז"ה בעלון השבועי.

"השבוע בגליון פרשת תצוה, הבאנו בין השאר יריעות נרחבות ומרתקות על אותם 'חכמי לב' בדורות האחרונים ואף בדורנו, גדולי תורה מלאים ברוח חכמה, שאצילות ליבם וחכמת הנהגתם היו למופת.

"כך תוכלו לקרוא עובדות מופלאות על הגאון רבי משה שפירא זצ"ל, שבלבו הרחום שיעבד את דירתו עבור הלוואה בסכום עתק לצורך השתלת כליה של תלמיד; על הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל שפרע את כל חובותיו של אברך בן תורה שהסתבך בהלוואות; על ההוראה המפתיעה של הסטייפלער לתלמיד חכם ששני התלמודים - בבלי וירושלמי - היו שגורים על לשונו ובא להתייעץ עמו במה להמשיך; ועל הבחור שהשאיר סכום כסף גדול למשמרת אצל מרן רה"י הגאון רבי גרשון איידלשטיין שליט"א, וכאשר בא לבקשו כעבור תקופה, הופתע להיווכח כי כל העת היה הכסף בשמירה צמודה של מרן שליט"א, בכיס חליפתו.

"עוד בגליון, עובדות מחכמת הנהגתו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל בהוראה ובהעמדת תלמידים: כיצד נהג להאזין מדי פעם מהטלפון שבביתו לשיחות שהגיעו לרבנים - תלמידיו המובהקים שהעמיד בבית ההוראה שלו, על מנת לפקח ולעמוד על גביהם; ומה ענה ליהודי שנכנס אליו עם שאלה, וביקש שהתלמיד היושב לצידו, הגרמ"ש קליין שליט"א, יצא את החדר.

"אחד הסיפורים המרטיטים שבגליון השבוע הוא על יהודי עולה מרוסיה לפני כ-50 שנה, שסיפר על ידיד נעורים שהותיר בארץ נכר ושמו דב בעריש ויידנפלד... וכיצד הגיב כשאמרו לו כי שמו של אותו בחור נודע כיום לתהילה בכל עולם התורה וההוראה. וסיפור מופלא נוסף, מכלי ראשון, שלא יותיר קורא אחד אדיש, הוא סיפורו של הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א, המביא את מה ששמע בעצמו מדודו, ששמע מאביו - סבו של ר' אשר, כי ביום השנה הראשון

ענינא דיומא - פורים

האם ניתן לקיים את מצות השתייה בפורים במשקאות חריפים או במיץ ענבים?

וגם לדעת הגר"י קניבסקי ניתן לקיים מצוה זו במשקאות חריפים, אולם יש לשתות גם מעט יין, כדי לקיים את הנאמר במגילה: "ימי משתה ושמחה". ולעומת זאת, שתיית מיץ ענבים - דעת הגר"ש וואזנר שאין בה מצוה כלל, משום שאינו משמח כיון שנאמר עליו: "ויין ישמח לבב אנוש".

[ביאורים ומוספים: דרשו, תרצה, 46]

כידוע, מצוה לשתות יין בפורים "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", ולפחות לשתות יותר מהרגיל. לדעת הגרצ"פ פראנק אין לקיים מצוה זו אלא ביין, משום שנס הפורים נעשה באמצעות היין במשתה אסתר; ולדעת הגר"ש אלישיב והגר"נ קרליץ, אם כי עדיף לקיים את המצוה ביין, ניתן לקיימה גם במשקאות חריפים, כגון 'וודקה' ו'ויסקי'.

תוך כדי שיחתו עם הגה"צ רבי ישראל סלנטר בעניני אותה עיר, לפתע נעשה הגרי"ם כמשותק ללא יכולת דיבור... יצא סבו של הגר"ש רוזובסקי מהבית והשאיר את הגרי"ם יושב כך על מקומו...

והפנקס פתוח והיד כותבת (אבות ג טז)

סיפר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל בשם הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל עובדא ששמע מסבו, שהגיע פעם להגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל לבקש המלצה לרבנות בעיר מסוימת, והנה, תוך כדי ששוחח עם הגרי"ם בעניני העיר ההיא, לפתע נעשה הגרי"ם כמשותק ללא יכולת דיבור. יצא סבו של הגר"ש מהבית והשאיר את הגרי"ם יושב על מקומו, ונשאר

במצב זה זמן מסויים.

לאחר מספר ימים נכנס שוב להגרי"ם ושאלו מה אירע לו באותה שעה. אמר לו הגרי"ם: תוך כדי שיחתנו בעיני העיר ההיא הרגשתי שעוד מעט חלילה נגיע לדבר לשון הרע, ואחזני פחד נורא כל כך עד שהפכתי לאלם... (כאיל תערוג)

פניני הפרשה

בבהלה יצא היהודי מחדרו של הבבא סאלי, כשאינו יודע את נפשו. מה קרה? מה עשיתי בזמן האחרון? מה סיפרו לו עלי? אך לא היה מי שיתן לו תשובה...

ועשית מצנפת שש (שמות כח לט)

"מצנפת מכפרת על גסי הרוח" (זבחים פה:)

מעשה מדהים אירע אצל הבבא סאלי זצוק"ל: יהודי אחד קבלן במקצועו היה מקורב מאוד אצל הרב, הוא לא היה צדיק מופלג ולא אברך ישיבה, אלא היה ירא שמים ומקיים כל אשר אומרים לו. היה עובד באמונה וביושר ותורם לצדקה מהונו ומאונו. בכל פעם שהיה נכנס אצל הבבא סאלי היה הרב מאיר לו פנים. צהריים אחד נזדמן לו לבוא אל הרב, והנה כאשר ראהו הצדיק נזדעק וקם למולו והחל לצעוק עליו בקול רם ומחריד: "שקרן, רמאי, נוכל. אתה הולכת אותי שולל כל כך הרבה זמן!" וכו'. נראה כי זעמו של הרב לא היה שגרתו, ובני הבית כולם נזעקו לקול קריאותיו. אבל הבבא סאלי לא אבה להפסיק לצעוק וקצף עליו כהנה וכהנה במשך דקות ארוכות, ולא נתקררה דעתו עד אשר צעק בפניו: "תצא מהחדר שלי ואל תדרוך בו יותר!".

מרוב בהלה יצא מהחדר במנוסה, הוא בכה חרש בינו לבין עצמו ולא ידע את נפשו. מה קרה? שאל את עצמו. מה עשיתי בזמן האחרון? מה סיפרו לו עלי? ולא היה מי שיתן לו תשובה.

הוא הלך לביתו, הסתובב בפיזור נפש מחדר אחד למשנהו ולא מצא טעם לחייו. הוא החליט ללכת לאתר הבניה שלו במצפה רמון, אולי יראה אנשים וישכח מצעריו. הוא שהה שם כמה שעות ולקראת ערב לקח את הפועלים במכוניתו לביתם כמנהגו.

העסק כולו לקח פחות משניה... המכונית שלפניו בלמה בפתאומיות באחד העיקולים של כביש מצפה רמון, וכיוון שהיה שקוע בצער תגובתו הייתה איטית למדי. כשהבחין ובלם בפראות בחלקיק השניה האחרון, כבר היה מאוחר למדי. המכונית הועפה אל התהום הנוראה שמשמאל לכביש והתגלגלה שם כאבן קטנה. משום מה לא הוצת מיכל הדלק. עד היום הוא אינו יודע כיצד. באותם רגעים

הוא לא חשב על זה, הוא עיקם את הדלת וזחל בשארית כוחותיו, אז ראה את מכוניתו מרוסקת ואת שני פועליו הגויים מתים.

לפתע התפרץ בבכי: "ריבונו של עולם, בזכות מה אני חי?" הוא מישש את גופו ולא האמין. הוא בריא ושלם.

החושך כבר ירד ואיש לא ראה אותו. בכל כוחותיו התאמץ לטפס אל הכביש ועצר טרמפ למשטרת ירוחם. סוף כל סוף הוא צריך להודיע על התאונה ועל ההרוגים. באמצע הדרך שינה את תוכניתו והחליט לנסוע לנתיבות אל הבבא סאלי. יהי מה, חשב לעצמו. יצעק עלי הצדיק, אין ברירה. אני מוכרח ללכת אליו. לפני דלת חדרו של הבבא סאלי נעצר שוב. הוא דמיין לעצמו מה מחכה לו ורוחו נשברה בקרבו. הוא אזר אומץ בקרבו, דפק ונכנס. והנה הבבא סאלי קם למולו בפנים צוחקות כמימים ימימה, ואומר לו: "ברוך הבא, ברוך הבא. אני מחכה לך. בוא חביבי, תשב".

זרם דמעות פרץ מעיניו של האיש והמילים נעתקו מפיו. הוא הבין שאין טעם לספר לצדיק מה אירע ולכן כלא את התרגשותו והצליח לפלוט מילים אלו בלבד: "רבנו, תסביר לי מה היה היום".

"דע לך", אמר לו הבבא סאלי, "כי המעשר שאתה נותן מכספך ללומדי התורה מגן עליך כחומה בצורה, ולכן כמה פעמים שרצו המזיקים להזיקך לא יכלו. אבל בזמן האחרון התחלת להתגאות על מעשיך הטובים האלה, וצמחה לך קרן ברגל... [כמאמר חז"ל האי מאן דיהיר בעל מום הוי], וכשנכנסת היום בצהריים ראיתי את מלאך המוות קשור לך שם, והבנתי שאין כל דרך להציל את חייך רק אם אצליח להוריד את גאוותך מיד. לכן השפלתי אותך, וכאשר רוחך ירדה כל כך עזב אותך מלאך המוות ולקח את שני הערלים".

(אור דניאל)

"ליבי כבר לא עמד לי, ושאלתי במי מדובר? מי נפטר? אחד מהחבורה ענה לי: ר' שלום, זה לא בשבילך... התרסתי כנגדו ואמרתי: מה אתה מדבר?! הלוויה של חצי מליון איש וזה לא שייך אליי?!"

הרב בן ציון יעקובוביץ שליט"א עורך עלון 'אגעדאנק' מגיש יריעה מיוחדת מתוך גליון פרשת תצוה - זכור

זו, שכן כולם היו חפויי ראש, ולא היה בינם קשר משפחתי אלא קשר עיסקי בלבד. לפיכך אמרתי בלבי שהיא הנותנת, ובודאי אין כאן סיבת אבל - אלא שהם יחדיו הפסידו באיזה עסקה.

אך הנה רואה אני שהם מסבים בשולחן יחדיו, ותחת אחד השיחים אני שומע איך אחד שואל את חבריו: לפי דעתך כמה אנשים היו בהלוויה? ומכאן אני מסיק שאין מדובר בהפסד עיסקי - אלא באמת באבל ובלוויה, וליבי דופק יותר בחזקה. ואז אני שומע את חברו שעונה: לדעתי היה בהלוויה כחצי מליון איש. חצי מליון??? אני שומע את זה ולבי דופק יותר בחזקה, הלוויה של חצי מליון איש - מי יודע? איזה גדול בישראל הלך לבית עולמו? כמובן תיכף ומיד אני התערבתי בשיחתם כי ליבי כבר לא עמד לי, ושאלתי: במי מדובר? מי נפטר? ואחד מהחבורה ענה לי: ר' שלום, זה לא בשבילך...

התרסתי כנגדו ואמרתי: מה אתה מדבר?! הלוויה של חצי מליון איש ואין זה שייך אליי? אך הוא בשלו: ר' שלום, זה לא בשבילך... כך הוא בשלו - ואני בשלי, עד שלבסוף הם עזבו אותי לנפשי והמשיכו לשוחח ביניהם - ואני מקשיב. מתוך הדברים הבנתי לבסוף את המדובר, שבסך הכל היה תחרות בין אלופי עולם של רצים - והגדול שבהם נפל באמצע מרוצתו ומת...

תיכף ומיד התפרצתי לשיחתם ואמרתי להם: בשביל זה הייתי צריך להיות בפחד ורעדה כמה דקות? בשביל ספורטאי אחד אשר אין בינו ובין החתולה שבשערי חסד שבירושלים ולא כלום...? בואו וראו איך שהחתולה שבשכונת שערי חסד עולה ומטפסת מהעץ אל הגג, ומגג זה - לגג הסמוך לו במהירות עצומה, עד שבכמה רגעים היא נמצאת בקצה השני של השכונה... וכי אם היא היתה נופלת ג"כ הייתה הולכים להלווייתה...?

זהו "קפץ בן בליעל" - אנשי הספורט שמשמיעים נפשם בכפם, וכולם הולכים אחריהם ללוותם לקבורת החמור... כך זה היום - וכך זה היה אז... ולאחר שעמלק עשה את ה"ספורט" שלו כולם באו ללחום בישראל...

(לב שלום)

אשר קרך בדרך (דברים כה יח).

"לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתיחתך, שהיו העובדי כוכבים יראים להלחם בכם, ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד, קפץ וירד לתוכה. אע"פ שנכוה - הקרה אותה בפני אחרים" (רש"י).

צריך להבין, מהי לשון "בן בליעל" שנאמרה על הקופץ? הרי מדובר במשל, ובכדי שהמשל יהיה דומה לנמשל אין צורך כלל לכנות את הקופץ בכינוי גנאי!! ואם נאמר שכיון שנמשל הקופץ לעמלק ע"כ קראו לו בכינוי הגנאי הראוי לנמשלו - א"כ למה לא כינו אותו סתם "רשע"? שהוא כינוי יותר הולם את עמלק?? אלא שבליעל הוא כינוי לאנשים אשר חיהם אינם חשובים להם, כמו אלו שבשביל לקבל איזה תואר מפוקפק מוכנים הם להשליך את נפשם בכפם, לעלות להרים הגבוהים מכוסה השלג ולהיקבר תחתיהם, העיקר שכולם ידעו שהם עלו וכבשו את פיסגת ההר...

וזכורני שפעם אחת כששהיתי בחו"ל נתארחתי באכסניא אחת כמה שבועות, והיו שם כמה אנשים שגם המה נתארחו שם לפרק זמן, ומתוך כך הכרתי אתם היתה בלתי נמנעת, כיון שבכל צהרים הם היו נכנסים לארוחת הצהרים, נוטלים ידים ומברכים, ואח"כ היו מברכים אותי בשלום והיינו משוחחים קצת במילי דשמיא.

באחד מן הימים בשעות הצהרים כשבאתי לאכסניא, ראיתי שעדיין הם אינם נמצאים. עוד אני תוהה מה קרה לאנשים אלו אשר היום לא באו לסעודת הצהרים, והנה אני רואה אותם נכנסים אט אט בשתיקה רועמת כאבלים וחפויי ראש, הם עצמם אינם משוחחים ביניהם, וכל אחד נגיש לטיטול את ידיו ומברך בשקט. כך אני מסתכל עליהם - והם מסתכלים עלי, אני מברכם לשלום - והם עונים לי בשפה רפה, עד שמחשבותי כולן היו נתונות לשאלה: למה הם כה חפויי ראש.

בתחילה חשבתי אולי קרה מקרה לא טוב במשפחתם - אבל דחיתי מחשבה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מה חמור יותר - לשון הרע בסתר או לשון הרע בפניו?

**לשון הרע,
לא מדבר אלי!**

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

היה מוכן לומר זאת גם בפני הנידון, מוכח מכך שבאמת לא משתמע מדבריו כל גנות, ולכן מותר. אולם דיבור שבוודאי משתמע ממנו גנות, ואפילו רק אבק לשון הרע, ודאי שאסור לאומרו גם אם היה מוכן לאומרו בפניו של הנידון.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים בזה מקובץ 'מרפא לשון', שאם בדבריו ובתנועותיו לא משתמע לגנאי, רק משער שהשומעים יפרשו את הדברים לגנאי מחמת תכונת הביקורת שבהם, אסור, וכמו שכתב 'חפץ חיים' בהלכות רכילות שאסור לספר לאיש נרגן [שמטבעו רואה כל דבר לחובה], וכתב שהסכים על כך הגרש"ז אויערבך.

ואמנם, אם בדבריו ותנועותיו לא משמע לגנאי וגם אין לו לחשוש שיבינו השומעים לגנאי, ולבסוף פירושוהו לגנאי, הביא בשם הגר"ש הומינר שלא נתנה תורה למלאכי השרת ואין לו לחוש למה שקרה לבסוף, וכן מעשים בכל יום שאחד מספר סיפור או הלכה ויש מי ששומע באופן שונה מהאמת ומכוונת המספר, ואין לומר שהמספר עבר מחמת כך על איסור לשה"ר, וכתב שכן הסכים הגרש"ז אויערבך.

בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' מתחילים היום כלל ג' מהלכות לשון הרע. בסעיף א' דן החפץ חיים בהבדלים שבין לשון הרע הנאמר בסתר ובין לשון הרע הנאמר בפניו של האדם שעליו נסובים הדברים.

לשון הרע שלא בפניו - כאשר המספר מקפיד לספר בסתר ואינו חפץ שיתגלו הדברים לאותו פלוני - חמור יותר, משום שאז עובר המספר על "ארור מכה רעהו בסתר". מאידך, בלשון הרע הנאמר בפניו יש גם כן צד של חומרא, בכך שהמספר מלביש עצמו במידת העזות והחוצפה, והוא מעורר יותר מדנים על ידי זה, וכמה פעמים מגיעים על ידי כך להלבנת פנים.

בהמשך לדברים אלו, בסעיף ב' עוסק 'חפץ חיים' בסיפור לשון הרע "באפי מרה" - כלומר בפניו של האדם שעליו מדברים. מצינו בחז"ל היתר לדבר באופן של 'אפי מרה', והחפץ חיים מסביר בסעיף זה מתי שייך ההיתר.

כותב 'חפץ חיים', שההיתר שייך רק לגבי אבק לשון הרע. דהיינו, דיבור שיש לו שתי משמעויות, לגנות ושלא לגנות, והדבר תלוי בצורת האמירה, בתנועות המספר וכדומה - על כך נאמר, שאם מספר זאת באופן ובצורה שכדוגמתם

מעשה עבירה אינו יכול להחשב כ'השתדלות'

ציור: יואל וקסבורג

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

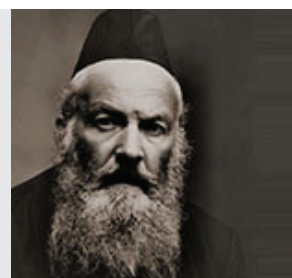
כגדול, מאת ה' מן השמים הוא. ואם גם אדם זה מאמין כן - היתכן שיסבור כי 'בזכות' שעבר על איסור יקבל יותר, וימלא השי"ת את משאלותיו?! והטעות השניה - אם נבדוק לעומק, נגלה כי אדרבה, ההקפדה על ההלכה, ושמירת המצוות, היא הגורמת לנשיאת חן בעיני אחרים, שרואים את תומתו ויושרו, וחפצים לקבל אדם כזה לחברתם. ואם יראה אדם שישנם כאלו המתרחקים ממנו בגין מעשיו הכשרים, יבין כי בודאי הדבר לטובתו, שהשי"ת מרחיק ממנו את האנשים הבלתי ראויים, לבל יפול בגורלם.

[תפארת אדם פרק א]

אדם הזקוק לשידוך, או לעבודה, או שמעוניין במשרה כלשהי, פעמים שנמשך אחר עצת היצר הרע, ומתיר לעצמו לעבור על איסורים שונים, קלים וגם חמורים, כאשר שלפי דעתו באופן זה יראה יפה יותר, או יחשב חכם יותר, מערב בדעת עם הבריות, וכדומה, ואזי ישא חן בעיני אחרים. ושתי טעויות יש בדבר: האחת, שהכל נגזר מלמעלה, והשידוך כבר נקבע, כידוע, ארבעים יום לפני יצירת הולד, וכן מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה. וכל מה שמוטל על האדם לעשות, זוהי ההשתדלות בדרכי הטבע להגיע אל מה שנגזר עליו. והשתדלות כזו - של עבירה - בודאי אינה מוטלת עליו. והדבר כרוך גם בחסרון באמונה, שהרי כולנו מאמינים בני מאמינים שהשי"ת משגיח על כל הברואים, והוא המזמין להם את צרכיהם ומחסורם, וכל דבר קטן

פרשת השבוע

כששמעה האישה את דברי רבי אלחנן זצ"ל, החלה לצעוק: "איך לא תתן לי ברכה? אנשים בוכים על קברי הוריהם ומתפללים לישועה, אבל אני - אבא שלי חי, גם אמא שלי חיה, ואין לי לאן ללכת להתפלל"...

ופניהם איש אל אחיו

ר' אלחנן חשש שהאישה תראה את החיוך הזעיר שעמד בזוית פיהם, הוא מהר להיעמד מכסאו ולהסתיר אותם מעיניה, ומיד החל לברך אותה בכל הברכות שבתורה... האישה שמחה מאוד והלכה מביתו בשמחה. משנותרו לבדם אמר ר' אלחנן לתלמידיו: "המוח שלי לא מצליח להבין: איך אפשר לחייך כששומעים שליהודי יש צרות?". אמרו לו תלמידיו: "רבה! לא צחקנו, חלילה, מהצרות שלה. צחקנו מהטפשות שלה"... "ובכל זאת", הוסיף ר' אלחנן ואמר, "אינני מסוגל להבין כיצד אפשר לחייך כאשר מישהו נתון בצרה, איך ניתן לחייך בשעה ששומעים אמא מספרת על בנה החולה, הזקוק לישועה!"

(יחי ראובן)

שמעתי מעשה על רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד שישב ולמד עם שנים מתלמידיו. לפתע נכנסה לחדר אישה מוגבלת ובקשה ממנו שיתפלל על בנה החולה. ר' אלחנן ענה לו כמנהגו, וכפי שנהג תמיד לענות לכל מי שבא להתברך מפיו: "אני לא 'צדיק'. תלכי ל'צדיקים' שיתפללו עליו. תפילות של'צדיק' הן שיושיעו את בנך"! כששמעה האישה את דבריו החלה לצעוק: "רבה! איך לא תתן לי ברכה? אנשים הולכים לקברי אבותיהם לבקש ברכה. הם בוכים על קבר אביהם, קבר אמם, ומתפללים לישועה, אבל אני - אבא שלי חי, גם אמא שלי חיה, ואין לי לאן ללכת להתפלל"... התלמידים, שישבו במחיצתו של ר' אלחנן, שמעו את דברי האישה וחייכו...